

Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Central) (jud. D. Băbălău)
Instanța de recurs: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Panov, M. Anton, V. Cotorobai)
Instanța de revizuire: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Panov, M. Anton, V. Cotorobai)

DECIZIE

20 iunie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Oleg Sternioală
Iurie Bejenaru
Victor Burduh

examinând recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „Orhei-Vit”,
la cererea de revizuire declarată de Societatea pe Acțiuni „Orhei-Vit” împotriva
deciziei din 19 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă
la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae Cușnirenco împotriva Societății
pe Acțiuni „Orhei-Vit” cu privire la încasarea indemnizației unice de deces și a
prejudiciului moral,
împotriva încheierii din 20 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 30 martie 2017 Nicolae Cușnirenco a depus o cerere de chemare în judecată
împotriva SA „Orhei-Vit” solicitând stabilirea vinovăției SA „Orhei-Vit” în mărime
de 66,66 % la vătămarea violentă a salariatului ca urmare a unui factor de risc propriu
unui element al sistemului de muncă, provocând decesul salariatului, survenit în
timpul îndeplinirii sarcinii de muncă și îndatoririlor de serviciu, încasarea de la SA
„Orhei-Vit” a indemnizației unice de deces în mărime de 927584, 14 lei, a
prejudiciului moral în mărime de 200000 de lei și a dobânzii de întârziere în mărime
de 6404,14 lei, iar până la executarea hotărârii, să fie încasată dobânda de întârziere
și suma în legătură cu deprecierea monedei naționale, asigurarea acțiunii în partea
prejudiciului material în sumă de 927584, 14 lei.

Prin încheierea din 16 august 2017 a Judecătoriei Chișinău (sediul Central) s-a
admis parțial cererea de asigurare a acțiunii și în scopul asigurării acțiunii, s-a aplicat
sechestrul pe mijloacele bănești și bunurile ce-i aparțin SA „Orhei-Vit”, cod fiscal
xxxxx, în limita valorii de 927584,14 lei; în rest cererea de asigurare a acțiunii s-a
respins.

La 25 august 2017 SA „Orhei-Vit” a declarat recurs împotriva încheierii din 16
august 2017 a Judecătoriei Chișinău (sediul Central), solicitând casarea acesteia și
pronunțarea unei încheieri de respingere a cererii de asigurare a acțiunii.

Prin decizia din 19 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-a respins

recursul declarat de SA „Orhei-Vit” și s-a menținut încheierea din 16 august 2017 a Judecătorei Chișinău (sediul Central).

La 29 decembrie 2017 și suplimentar la 11 ianuarie 2018, SA „Orhei-Vit”, în temeiul art. 449 lit.b), lit.h) Cod de procedură civilă, a depus cerere de revizuire împotriva deciziei din 19 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău solicitând admiterea cererii de revizuire, casarea integrală a deciziei din 19 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, admiterea recursului SA „Orhei-Vit”, casarea integrală a încheierii din 16 august 2017 a Judecătorei Chișinău (sediul Central), pronunțarea unei noi încheieri de respingere a cererii de asigurare a acțiunii, anularea măsurilor aplicate prin încheierea din 16 august 2017 a Judecătorei Chișinău (sediul Central).

În motivarea cererii de revizuire s-a invocat că după pronunțarea deciziei din 19 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău au apărut circumstanțe noi ale cauzei care nu au putut fi cunoscute SA „Orhei-Vit” anterior și au fost constatate unele fapte esențiale ale cauzei, motiv pentru care consideră că instanța de recurs ilegal a respins cererea de recurs declarată și neîntemeiat a menținut încheierea din 16 august 2017 a Judecătorei Chișinău (sediul Central).

A menționat că proba scrisă și anume hotărârea nr.3-649/2017 din 27 noiembrie 2017 a Judecătorei Chișinău (sediul Rîșcani) a fost reținută de partea opusă din motive ce nu depind de voința sa, motiv pentru care a fost pus în imposibilitatea de a le prezenta instanței, iar despre proba scrisă care se referă la circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei a aflat recent.

A indicat că actele judecătorești pronunțate sunt ilegale, deoarece în contextul normelor de drept procedural, art.174-177 Cod de procedură civilă, instanța de judecată nu este în drept să admită aplicarea măsurilor de asigurare în lipsa unei cereri în care să fie indicate motivele și circumstanțele pentru care se solicită asigurarea acțiunii.

A precizat că în calitate de circumstanță nouă importantă pentru soluționarea cauzei este și anularea procesului-verbal privind cercetarea accidentului de muncă care s-a soldat cu decesul persoanei nr.OR-2016-PVA-148 din 05 ianuarie 2017, ca ilegal. Astfel, în condițiile în care a fost anulat procesul-verbal din 05 ianuarie 2017, prin care se constată vinovăția în producerea accidentului de muncă, iar conform normelor legale, acest act constituie temei pentru achitarea indemnizației unice solicitată a fi încasată în prezentul litigiu, examinarea prezentei cauze civile nu se poate realiza anterior expunerii instanței de judecată asupra legalității și temeiniciei procesului-verbal al Inspectoratului de Stat al Muncii din 05 ianuarie 2017. Instanța, în mod ilegal, a dispus asigurarea acțiunii pentru plata indemnizației unice, aceasta nefiind o creanță certă și care se achită exclusiv în situația în care se constată vina întreprinderii în producerea accidentului prin avizul organului de stat competent, în speță, Inspectoratul de Stat al Muncii.

Suplimentar la cererea de revizuire depusă, revizuentul a menționat despre ordonanța privind scoaterea persoanei de sub urmărire penală din 02 august 2017, din motivul că lipsesc acțiunile ilegale de încălcare de către reprezentanții SA „Orhei-Vit”, filiala Orhei, a tehnicii securității, a altor reguli de protecție a muncii, provocând decesul Dinei Cușnirenco. În opinia sa, această ordonanță denotă temeinicia cererii de revizuirii și poate influența soluția instanței, fiind o probă pertinentă judecării juste a cauzei.

Prin încheierea din 20 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins ca inadmisibilă cererea de revizuire depusă de SA „Orhei-Vit” împotriva deciziei din 19 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae Cușnirenco împotriva Societății pe Acțiuni „Orhei-Vit” cu privire la încasarea indemnizației unice de deces și a prejudiciului moral.

La 05 aprilie 2018, conform sigiliului oficiului poștal (Vol.II, f.d.17), SA „Orhei-Vit” a declarat recurs împotriva încheierii din 20 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău solicitând casarea acesteia, admiterea cererii de revizuire, casarea deciziei din 19 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, admiterea recursului SA „Orhei-Vit”, casarea integrală a încheierii din 16 august 2017 a Judecătoriei Chișinău (sediul Central), pronunțarea unei noi încheieri de respingere a cererii de asigurare a acțiunii, anularea măsurilor aplicate prin încheierea din 16 august 2017 a Judecătoriei Chișinău (sediul Central).

În motivarea recursului s-a invocat că concluziile expuse de instanța de judecată sunt contrare circumstanțelor cauzei.

Menționează că ce ține de art. 449 lit.b) Cod de procedură civilă, a probat că hotărârea nr. 3-649/2017 din 27 noiembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) și ordonanța privind scoaterea persoanei de sub urmărire penală din 02 august 2017, au fost reținute de partea opusă, reclamantul în cauza civilă și corespunzător parte civilă în cauza penală, motiv pentru care a fost pus în imposibilitate de a le prezenta instanței de judecată, deoarece aceste probe au fost recent obținute după emiterea hotărârii a cărei revizuire s-a solicitat. Astfel, în opinia recurentului, este total eronată concluzia instanței de revizuire precum că nu este identificat nici un temei legal prevăzut de art. 449 Cod de procedură civilă și nu constituie temei pentru revizuirea hotărârii, deoarece circumstanțele noi invocate au apărut după emiterea hotărârii a cărei revizuire se solicită.

Accentuează că circumstanțele nou descoperite, ca obiect al probației cu putere decisivă asupra concluziei instanței de judecată și anume ordonanța privind scoaterea persoanei de sub urmărire penală din 02 august 2017 și hotărârea din 27 noiembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) existau până la data de 19 decembrie 2017, la examinarea recursului de către curtea de apel împotriva încheierii de aplicare a măsurilor de asigurare a acțiunii, însă a aflat despre ele după pronunțarea deciziei, motiv pentru care, în temeiul art. 449 lit. b.) Cod de procedură civilă, a depus cerere de revizuire. Ordonanța privind scoaterea persoanei de sub urmărire penală a fost emisă la 02 august 2017 și exista până la data aplicării măsurilor de asigurare a acțiunii, probă care, de asemenea, nu a fost cunoscută la data emiterii și au fost descoperite doar după examinarea recursului.

Precizează că, a fost în imposibilitate de a prezenta instanței de judecată ordonanța privind scoaterea persoanei de sub urmărire penală din 02 august 2017, deoarece nu este participant în procesul penal și nu are nici o calitate procesuală în cauza penală, iar conform art. 68 alin. (1) pct. 10 Cod de procedură penală, apărătorul are dreptul să ia cunoștință de materialele cauzei penale doar din momentul terminării urmăririi penale. Despre ordonanță a aflat de la salariatul Victor Bordian după transmiterea cauzei penale în instanța de judecată și după examinarea recursului împotriva încheierii de aplicare a măsurilor de asigurare. Ordonanța Procuraturii raionului Orhei de scoatere a persoanei de sub urmărire

penală a intrat în vigoare prin neatacare și este obligatorie inclusiv pentru instanțele de judecată. Or, în contextul prevederilor art. 121 Cod de procedură civilă, ordonanța de scoatere a persoanei de sub urmărire penală este pertinentă și urmează să fie reținută de instanța judecătorească spre examinare și cercetare, ce confirmă concluziile referitoare la existența circumstanțelor importante pentru soluționarea justă a cazului care demonstrează nevinovăția SA „Orhei-Vit” în producerea accidentului de muncă soldată cu decesul salariatei Dina Cușnirenco. Din încheierea contestată rezultă că instanța de judecată nu a examinat și nu s-a expus în privința argumentelor și probelor prezentate în cererea de revizuire suplimentară ce țin de temeinicia anulării măsurilor de asigurare a acțiunii și încălcărilor de procedură admise de instanța de judecată care fac obiectul prezentului litigiu.

În conformitate cu art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Instanța de apel a adoptat încheierea contestată la 20 martie 2018, iar SA „Orhei-Vit” a declarat recurs la 05 aprilie 2018, conform sigiliului oficiului poștal (Vol.I, f.d.17), ceea ce denotă că recursul este în termen.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat prin prisma argumentelor invocate în recurs și a materialelor din dosar, coroborate cu normele de drept, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de SA „Orhei-Vit” întemeiat și pasibil de fi admis cu restituirea cauzei spre rejudecare a cererii de revizuire în Curtea de Apel Chișinău, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 426 alin.(3) Cod de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În conformitate cu art. 427 lit. b) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind spre rejudecare problema soluționată prin încheierea casată.

Din materialele cauzei rezultă că prin încheierea din 16 august 2017 a Judecătoriei Chișinău (sediul Central) s-a admis parțial cererea de asigurare a acțiunii și în scopul asigurării acțiunii, s-a aplicat sechestru pe mijloacele bănești și bunurile ce-i aparțin SA „Orhei-Vit”, cod fiscal xxxxx, în limita valorii de 927584,14 lei; în rest cererea de asigurarea a acțiunii s-a respins (Vol.I, f.d.142-144).

La 25 august 2017 SA „Orhei-Vit” a declarat recurs împotriva încheierii din 16 august 2017 a Judecătoriei Chișinău (sediul Central), solicitând casarea acesteia și pronunțarea unei încheieri de respingere a cererii de asigurare a acțiunii (Vol.I, f.d.152-158).

Prin decizia din 19 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-a respins recursul declarat de SA „Orhei-Vit” și s-a menținut încheierea din 16 august 2017 a Judecătoriei Chișinău (sediul Central) (Vol.I, f.d.200-202).

În conformitate cu prevederile art. 446 Cod de procedură civilă, pot fi supuse revizuirii hotărârile, ordonanțele, încheierile și deciziile irevocabile ale tuturor instanțelor judecătorești, în condițiile prezentului capitol.

Din cererea de revizuire declarată împotriva deciziei din 19 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, se identifică că SA „Orhei-Vit” a invocat două temeuri de revizuire și anume art. 449 lit.b) și h) Cod de procedură civilă.

În corespundere cu art. 449 Cod de procedură civilă, revizuirea se declară în cazul în care: b) au devenit cunoscute unele circumstanțe sau fapte esențiale ale cauzei care nu au fost și nu au putut fi cunoscute revizuentului, dacă acesta dovedește că a întreprins toate măsurile pentru a afla circumstanțele și faptele esențiale în timpul judecării anterioare a cauzei; h) Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat, printr-o hotărâre, fie Guvernul Republicii Moldova a recunoscut, printr-o declarație, o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale care poate fi remediată, cel puțin parțial, prin anularea hotărârii pronunțate de o instanță de judecată națională.

Prin încheierea din 20 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins ca inadmisibilă cererea de revizuire depusă de SA „Orhei-Vit” împotriva deciziei din 19 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău (Vol.I, f.d.242-247).

Colegiul relevă că instanța de revizuire pripit a dispus respingerea ca inadmisibilă a cererii de revizuire, or, instanța a generalizat concluzia sa, însă o apreciere a aspectelor invocate, inclusiv a circumstanțelor pretinse de către SA „Orhei-Vit” a fi esențiale speței, instanța de revizuire nu a efectuat.

Inițial Colegiul menționează că în textul încheierii contestate se identifică examinarea cererii de revizuire împotriva deciziei din 09 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, însă o decizie din data respectivă la materialele cauzei lipsește.

Or, materialele cauzei denotă că instanța a examinat cererea de revizuire împotriva deciziei prin care s-a menținut încheierea primei instanțe privind aplicarea măsurilor de asigurare, iar conform dosarului această decizie este datată cu 19 decembrie 2017 (Vol.I, f.d.200-202) și nicidecum cu 09 decembrie 2017.

De altfel, identificarea actului de dispoziție supus revizuirii rezultând din elementele lui definitorii, este relevantă speței examinate.

De asemenea, Colegiul relevă că din textul încheierii contestate se distinge ipoteza instanței precum că raportând argumentele invocate de revizuent la materialele cauzei, normele pertinente și jurisprudența CtEDO, nu a identificat nici unei temeii legal de revizuire a deciziei. Iar circumstanțele invocate de revizuent nu constituie temeii de revizuire a hotărârii, deoarece circumstanțele noi invocate ar fi apărut după emiterea hotărârii a cărei revizuire se cere, însă cadrul legal prevede că acestea să existe înainte de emiterea acesteia, dar să devină cunoscute după emiterea acesteia.

În acest sens, Colegiul notează că în cererea de revizuire depusă la 29 decembrie 2017 și suplimentar la 11 ianuarie 2018, SA „Orhei-Vit” se referă la hotărârea nr.3-649/2017 din 27 noiembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) și la ordonanța Procurorului în Procuratura Orhei privind scoaterea persoanei de sub urmărire penală din 02 august 2017.

Or, revizuentul a pretins că prin hotărârea nr.3-649/2017 din 27 noiembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Victor Bordeian și Iurii Șarcaliuc și a fost anulat procesul-verbal privind cercetarea accidentului de muncă nr.OR-2016-PVA-148 din 05 ianuarie 2017 întocmit de Inspekția Teritorială de Muncă Orhei în partea în care Victor Bordian și Iurii Șarcaliuc au fost indicați ca persoane care au încălcat prevederile actelor

legislative și altor acte normative din domeniul muncii, ca fiind ilegal și s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae Cușnirencu împotriva Inspectoratului de Stat al Muncii privind anularea parțială a procesului-verbal privind cercetarea accidentului de muncă mortal nr.OR-2016-PVA-148 din 05 ianuarie 2017, ca nefondată.

Iar prin ordonanța Procurorului în Procuratura Orhei din 02 august 2017, a indicat recurentul că, s-a dispus scoaterea persoanelor de sub urmărire penală, din motivul că lipsesc acțiunile ilegale de încălcare de către reprezentanții SA „Orhei-Vit”, filiala Orhei, a tehnicii securității, a altor reguli de protecție a muncii.

În atare circumstanțe, pornind de la faptul că în opinia revizuentului/recurentului aceste înscrisuri sunt esențiale soluționării juste a cauzei, deoarece în opinia sa, ar exclude vinovăția SA „Orhei-Vit”, instanța de revizuire avea obligația de a le supune aprecierii.

Mai mult că atât, încheierea privind aplicarea măsurilor de asigurare a fost emisă la 16 august 2017, iar ordonanța procurorului indicată de recurent a fost adoptată la 02 august 2017, adică anterior pronunțării încheierii de către instanța de fond, ceea ce denotă suplimentar obligația instanței de a se expune dacă aceasta poate servi ca temei de revizuire, argument, în esență, invocat de recurent.

Colegiul apreciază ca fiind relevante supozițiile recurentului precum că instanța de revizuire nu s-a expus asupra argumentelor și probelor prezentate în cererea de revizuire suplimentară, or, din textul încheierii contestate se identifică precum că instanța se referă doar la cererea de revizuire depusă la 29 decembrie 2017, însă cu referire la cea din 11 ianuarie 2018 nu face nicio mențiune.

În condițiile în care aceste aspecte confirmă, în opinia recurentului, netemeinicia aplicării măsurilor de asigurare, instanța de revizuire avea obligația de a argumenta de ce nu pot fi reținute supozițiile invocate în cererea de revizuire, inclusiv și cea suplimentară. La examinarea cererii de revizuire instanța se limitează la admisibilitatea revizurii și la faptele pe care se întemeiază și fiind administrate, prezentate probe, instanța trebuie să dea răspuns dacă sunt sau nu temeiuri de revizuire.

În atare circumstanțe, Colegiul conchide că instanța la rejudecarea cauzei în ordine de revizuire urmează a lua în considerare aspectele menționate *supra* și să stabilească dacă circumstanțele invocate de revizuent cad sub incidența temeiurilor conform cererii de revizuire și dacă pot servi ca temei de revizuire.

De altfel, Curtea de Apel Chișinău urmează a determina/indica cu certitudine când au apărut circumstanțele invocate; a cunoscut sau trebuia să cunoască SA „Orhei-Vit” despre existența acestora; cauza neprezentării acestora la examinarea recursului împotriva încheierii de aplicare a măsurilor de asigurare și dacă circumstanțele invocate pot influența soluția instanței.

Or, instanța de revizuire urmează să determine când a aflat revizuentul despre înscrisurile invocate, avea posibilitatea reală să intre în posesia înscrisurilor anterior sau dacă a existat un motiv mai presus de voința lui ce l-a pus în imposibilitate de a le obține.

În sensul jurisprudenței CtEDO, revizuirea este un instrument util pentru asigurarea dreptului la un proces echitabil, reglementat în art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului. O opinie ar fi că revizuirea reprezintă un pericol pentru securitatea raporturilor juridice,

care este unul dintre elementele dreptului la un proces echitabil. Dreptul la un proces echitabil presupune mai multe elemente, inclusiv securitatea raporturilor juridice, dar, în același timp, și efectivitatea accesului la justiție.

Mai mult ca atât, motivarea evazivă a instanței de revizuire nu denotă decât o examinare superficială a cererii de revizuire înaintate de către SA „Orhei-Vit” și creează incertitudini pentru revizuent/recurent, în condițiile în care instanța a generalizat concluzia sa, fără o apreciere a argumentelor invocate de revizuent, care de asemenea, în sensul jurisprudenței CtEDO reprezintă o încălcare a dreptului la un proces echitabil.

Din considerentele menționate *supra*, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul și de a casa încheierea din 20 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare a cererii de revizuire în Curtea de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 427 lit. b), art. 428 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „Orhei-Vit”.

Se casează încheierea din 20 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău, adoptată la cererea de revizuire declarată de Societatea pe Acțiuni „Orhei-Vit” împotriva deciziei din 19 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae Cușnirencu împotriva Societății pe Acțiuni „Orhei-Vit” cu privire la încasarea indemnizației unice de deces și a prejudiciului moral, cu restituirea cauzei spre rejudecare a cererii de revizuire în Curtea de Apel Chișinău.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecători

Iurie Bejenaru

Victor Burduh